

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL MERKEZ

ŞEFFAFLIK İÇİNDE “MAT!” LİK

Şeffaflık Raporları'nda Türkiye

Gülizar BİÇER KARACA
İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı
Tel: (0312) 207 4064 Faks: (0312) 207 4066
e-posta: gulizar.bicerkaraca@chp.org.tr
CHP Genel Merkezi Anadolu Bulvarı No: 12 Söğütözü 06520 Ankara
www.chp.org.tr

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENEL MERKEZ

2021 yılı saray rejiminin, ifade ve düşünce özgürlüğüne saldırılarının zirve noktasına ulaştığı bir yıl olmuştur. Neredeyse yaşanan her hak ihlalinin içinde ifade ve düşünce özgürlüğünü ihlal eden bir parça bulunabilmesi 2021’de gerçekleşmiştir. İfade ve düşünce özgürlüğünün temelini oluşturduğu basın özgürlüğü ise artık sadece kağıt üzerinde yer alan bir ifadeye dönüşmüştür. Ekonomik özgürlükler tırpanlanmış, gazeteci işsizliği ciddi boyutlara ulaşmıştır. Yerel basın ise can çekişmektedir. Sendikasılaştırmanın geldiği noktada, meslek örgütleri örgütlenme çağrılarını yapmaktadır. Halkın haber alma hakkı önündeki engellerin kalktığı, gazeteciliğin suç olmaktan çıktığı bir 2022 temennisiyle özgür basın mücadelesinin yanındayız.

BU NASIL MEDYA: BİR HABERE İKİ DURUŞMA!

Gazeteciler; “**yaptıkları bir habere karşılık iki duruşmaya çıktıkları sürece**” basın, ifade ve düşünce özgürlükleri geriye gitmeye devam edecektir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte internetin yaygınlaşması, sosyal medya platformlarının kullanımının artması ve internet gazeteciliğinin günümüzde daha çok tercih ediliyor olması ile birlikte üç özgürlük tartışması yeni bir boyut kazanmıştır.

Sosyal medya platformlarında paylaşım yapılırken ifade özgürlüğünün sınırı var mı?
İnternet gazeteleri basın özgürlüğünün neresinde?
Sansür hayatımızın bir parçası mı oldu?

Özgür basının ve özgür gazeteciliğin hedef alındığı, tek bir kişinin insafına bırakıldığı Türkiye’de;

Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği’nin (MLSA) verilerine göre **22 Aralık 2021 itibarıyla 48 gazeteci ve medya çalışanı cezaevinde tutuklu veya hükümlü** olarak bulunmaktadır.

Bu veriye bir farklı bakış açısı sunan Bianet tarafından hazırlanan Medya Gözlem Raporu’na göre ise **Temmuz-Ağustos- Eylül 2021 döneminde görülen 56 davada en az 205 gazeteci, 21 farklı suç isnadıyla yargılanmıştır.**

Türkiye Gazeteciler Sendikası’nın 10 Ocak’ta paylaştığı verilere göre; sadece son bir yılda 130 davada 250 gazeteci haberleri nedeniyle yargılanmıştır. Halk TV, TELE 1,

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENEL MERKEZ

Fox TV, KRT ve Habertürk'e 21,5 milyon lira RTÜK cezası verilmiştir. Cumhuriyet, Evrensel, Birgün ve Sözcü gibi eleştirel gazetelerin ilanları 115 gün kesilmiştir.

İnternet ortamında yaşanan sansürün en yakın takipçilerinden olan İfade Özgürlüğü Derneği altında çalışmalarını sürdüren EngelliWeb tarafından Ağustos 2021'de "Fahrenheit 5651: Sansürün Yakıcı Etkisi" adı ile yayımlanan Engelli Web 2020 raporuna göre, **2020'de 58.809 alan adı daha erişime engellenmiştir. Bu sayı ile birlikte Türkiye'den toplam 467.011 web sitesi ve alan adına erişim engellenmiş bulunmaktadır. Sosyal medya platformlarının yer aldığı istatistikler incelendiğinde ise 2020 sonu itibarı ile 150.000 URL adresine, 7.500 Twitter hesabına, 50.000 tweete, 12.000 YouTube videosuna, 8.000 Facebook içeriğine ve 6.800 Instagram içeriğine erişimin engellendiği görülmektedir.**

Türkiye, Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü (RSF)'nin 2021 Basın Özgürlüğü Endeksi'ne göre **180 ülke içerisinde 153. Sırada** yer almaktadır.

Uluslararası kurumların verileri baz alındığında en güncel ve günlük hayata en etkili olduğu kabul edilen sosyal medya platformlarının şeffaflık raporları ülkeler açısından birçok veriyi ortaya koymaktadır. İşte; EngelliWeb Raporu'nda yer alan şeffaflıkla ilgili Türkiye'nin karnesi; Twitter, Facebook, Google, Wordpress, Reddit, TikTok, LinkedIn platformlarına ait son yayınlanan şeffaflık raporlarında Türkiye'nin durumu...

Twitter Şeffaflık Raporu

2020 yılı içinde Türkiye'den Twitter'a **1.070** mahkeme kararı ve **7.004** diğer çıkartma talebi gönderildiği ve bu taleplerle **13.904** Twitter hesabının kapatılmasının talep edildiği görülmektedir. Twitter ise 2020 içinde sadece **69 hesabı** ve **330 tweeti** Türkiye'den görünmez kıldığını açıklamıştır. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında **2020 yılında** Twitter'a gönderilen toplam **3.434** mahkeme kararından **1.437** tanesi **Rusya**'dan gönderilmiş, **Türkiye** ise **1.070** kararla ikinci sırada ve **373** kararla **Güney Kore** üçüncü sırada yer almıştır.

2020 yılı içinde Twitter'dan toplam **217.290** hesabın kapatılması talep edilirken bu taleplerden en fazlası **57.378** taleple Endonezya'dan gelmiş, **42.129** taleple **Japonya** ikinci sırada, **32.328** taleple **Hindistan** üçüncü sırada, **27.031** taleple **Güney Kore** dördüncü sırada yer almıştır. **Türkiye** ise **13.904** taleple yedinci sırada yer almıştır.

Gülizar BİÇER KARACA

İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Tel: (0312) 207 4064 Faks: (0312) 207 4066

e-posta: gulizar.bicerkaraca@chp.org.tr

CHP Genel Merkezi Anadolu Bulvarı No: 12 Söğütözü 06520 Ankara

www.chp.org.tr

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENEL MERKEZ

Twitter ise 2020 yılında dünya genelinde toplam sadece **205** hesabı bu taleplere istinaden kapatmış veya ülke bazında görünmez kılmıştır. **2020 yılında** Twitter'ın en çok hesap kapattığı veya ülke bazında hesapları görünmez kıldığı ülke **77** hesapla **Hindistan** olurken, **Türkiye 69** hesapla ikinci sırada, **30** hesapla **Brezilya** üçüncü sırada yer almıştır

2012 başı ve 2020 yıl sonu itibarı ile Twitter'a dünya genelinde gönderilen **12.499 mahkeme kararından** toplam **7.070 (%57)** mahkeme kararı **Türkiye**'den gönderilirken ve Türkiye bu kategoride açık ara birinci sırada yer alırken, **3.541** karar ile **Rusya** ikinci sırada, **706** kararla **Brezilya** üçüncü sırada yer almıştır.

Tüm talep sayılarına bakıldığında, Twitter'a toplam **181.689** talep gönderildiği ve bu taleplerden en fazlasının **55.590 (%31)** taleple **Japonya**'dan gönderildiği, **49.525** taleple **Türkiye**'nin ikinci sırada ve **36.787** taleple **Rusya**'nın üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

Dünya genelinde Twitter 2020 yıl sonu itibarıyla **30.941** tweeti kaldırmış veya görünmez kılmıştır. Kaldırılan veya görünmez kılınan tweetler sıralamasında da **Türkiye 12.317 (%40)** tweetle ilk sırada yer alırken, **8.328** tweetle **Rusya** ikinci sırada ve **3.357** tweetle **Hindistan** üçüncü sırada yer almaktadır.

Facebook Şeffaflık Raporu

Facebook 2013'ün ikinci yarısından itibaren şeffaflık raporları yayınlamaya başlamış ve en son Şeffaflık Raporunu da 2020'nin ikinci yarısı için yayınlamıştır. 2013'ün ikinci yarısından 2019 sonuna kadar Facebook Türkiye'den toplam 24.137 içeriği çıkartırken, 2020 içinde toplam 2.452 içeriği çıkartmıştır. Böylece toplamda 26.589 içeriği Türkiye'den gelen taleplere istinaden kaldırmıştır.

2020 istatistiklerine göre içerik çıkartma sıralamasında **Meksika 13.399** içerikle birinci sırada, **13.379** içerikle **Brezilya** ikinci sırada, **3.051** içerikle **Vietnam** üçüncü sırada yer alırken, **Türkiye 2.452** içerikle beşinci sırada yer almıştır.

Dünya genelinde Facebook 2020 sonu itibarı ile toplam **300.424** içeriği platformundan çıkartırken, 2020 içinde ise **54.295** içeriği çıkartmıştır. Facebook platformundan en çok içerik çıkartılan ülkeler arasında **74.674** içerikle **Hindistan** birinci sırada, **45.217** içerikle **Meksika** ikinci sırada, **43.816** içerikle **Fransa** üçüncü sırada ve **26.589** içerikle **Türkiye** dördüncü sırada yer almıştır.

Gülizar BİÇER KARACA

İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Tel: (0312) 207 4064 Faks: (0312) 207 4066

e-posta: gulizar.bicerkaraca@chp.org.tr

CHP Genel Merkezi Anadolu Bulvarı No: 12 Söğütözü 06520 Ankara

www.chp.org.tr

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENEL MERKEZ

Google Şeffaflık Raporlarında Türkiye'nin Durumu

2020 sonu itibarı ile 2009 yılından beri Türkiye'den toplam 14.568 içerik çıkartma talebi Google'a gönderilmiş, bu taleplerin 8.629 tanesi mahkeme kararı olmakla birlikte 5.939 tane de diğer talep (BTK, emniyet birimleri, devlet kurumları, gerçek ve tüzel kişilerden) yer almaktadır. 14.568 içerik çıkartma talebi ile 53.390 tanesi mahkeme kararlarına istinaden ve 22.431 tanesi de diğer taleplere istinaden olmakla birlikte toplam 75.821 içeriğin çıkartılması talep edilmiştir.

Mahkemeler tarafından **çıkartılması talep edilen 53.390** içeriğe istinaden **Google tarafından 19.892 içerik çıkartılmış** veya Türkiye'den görünmez kılınmıştır. Benzer şekilde mahkemeler dışında gelen **22.431 içeriğin çıkartılması** talebine istinaden, Google **8.320 içeriği çıkartmış** veya Türkiye'den görünmez kılmıştır. Dolayısıyla, **2020 sonu itibarı ile** talep edilen **75.821** içerikten **28.212 tanesi çıkartılmış** (%37) veya Türkiye'den görünmez kılınmıştır.

2020 yılında Türkiye'den **1.211 mahkeme kararı** ve **399 diğer talep** olmak üzere **toplam 1.610 talep** Google'a gönderilmiştir.

Google şeffaflık raporlarında **hakaret** konusundaki talepler **YouTube** bazında değerlendirildiğinde **2020 sonu** itibarı ile en çok talebin, **8.179** içerik kaldırma talebi ile **Hindistan**'dan gönderildiği, **Türkiye'nin** ise **5.270** taleple ikinci sırada yer aldığı fakat en çok mahkeme kararı gönderen konumunda olduğu da gözlemlenmektedir.

YouTube ile ilgili **nefret söylemi** kategorisi incelendiğinde de bambaşka bir tablo ortaya çıkmakta ve nefret söyleminin **Türkiye'nin** hassasiyet gösterdiği kategoriler arasında yer almadığı gözlemlenmektedir. Bu kategoride Rusya, Almanya ve Çin ilk üç sırada yer alırken sadece 16 taleple Türkiye 11. sırada yer almaktadır.

Dünya geneline bakıldığında, 2020 sonu itibarı ile Google'a 41.258 mahkeme kararı ve 171.158 diğer talep olmak üzere toplam 212.406 talep gönderilmiştir. Türkiye, genel toplamda 14.568 taleple ikinci sırada yer almakta ve Türkiye'den toplam 8.629 mahkeme kararı ve toplam 5.939 diğer talep Google'a gönderilmiştir

Wordpress Şeffaflık Raporlarında Türkiye'nin Durumu

Wordpress Şeffaflık Raporlarına göre, 2014 başından 2020 sonuna kadar dünya genelinde Wordpress'e gönderilen **690 mahkeme kararından 645 tanesi**

Gülizar BİÇER KARACA

İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Tel: (0312) 207 4064 Faks: (0312) 207 4066

e-posta: gulizar.bicerkaraca@chp.org.tr

CHP Genel Merkezi Anadolu Bulvarı No: 12 Söğütözü 06520 Ankara

www.chp.org.tr

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENEL MERKEZ

Türkiye’den gönderilmiştir. İkinci sırada 11 mahkeme kararı ile Almanya ve üçüncü sırada altı mahkeme kararı ile Hindistan yer almaktadır. 2020 içinde de dünya genelinde Wordpress’e gönderilen 38 mahkeme kararından 32 tanesi Türkiye’den gönderilmiştir. Benzer şekilde 2019 yılında Wordpress’e gönderilen 75 mahkeme kararından 72 tanesi de Türkiye’den gönderilmiştir.

Genel toplamda 690 mahkeme kararı ve 3.245 diğer taleple Wordpress’ten toplam 4.398 içeriğin kaldırılması talep edilmişken, Türkiye’den 645 mahkeme kararı ve 32 diğer taleple 903 içeriğin kaldırılması talep edilmiştir. Bu kategoride Türkiye ikinci sırada yer alırken, birinci sırada 1.755 içeriğin kaldırılmasını talep eden Rusya yer almaktadır. Wordpress verilerine göre tüm bu taleplerin %54’ü karşılanmıştır.

Bu taleplerle 2020 sonu itibarı ile Wordpress’in dünya genelinde talep edilen ülkelerden görünmez kıldığı toplam 1.237 farklı blog sayfasından 480 farklı blog sayfası (%39’u) ve bu blogların alt sayfaları Türkiye’den erişime engellenmiş durumdadır.

Reddit Şeffaflık Raporlarında Türkiye’nin Durumu

2020 raporunda yabancı devletlerden toplam 257 içerik çıkartma talebi gönderildiği belirtilmiş, bu kategoride 89 taleple Rusya birinci sırada yer alırken, 61 taleple Güney Kore ikinci sırada ve 33 taleple Pakistan üçüncü sırada yer alırken Türkiye’den sadece 10 talep gönderilmiştir.

Reddit’in ilk şeffaflık raporunu yayınladığı 2016’dan 2020 sonuna kadar toplam 491 içerik kaldırma talebi gönderilmiş, genel toplamda da **Rusya 143 taleple birinci sırada** yer alırken, **100 taleple Türkiye** ikinci sırada yer almıştır.

TikTok Şeffaflık Raporlarında Türkiye’nin Durumu

Genel toplamda en çok talep 150 taleple Rusya’dan gelirken, 111 taleple Pakistan ikinci sırada, 96 taleple Hindistan üçüncü sırada yer almıştır. **Türkiye** ise 24 taleple altıncı sırada yer almıştır. En çok hesap kapatılması talebi de 634 hesapla Rusya’dan gelirken, 288 hesap kapatma talebi Hindistan’dan, 120 talep Avustralya’dan gelirken, **Türkiye’den** 54 hesabın kapatılması talebi gönderilmiştir.

Bu taleplere istinaden en çok hesap 103 hesapla Rusya’dan gelen taleplere istinaden kapatılmış veya kısıtlanmış, Avustralya’dan 89 hesap, Norveç’ten 78 hesap kapatılmış veya kısıtlanmıştır. **Türkiye’den** ise 11 hesap kapatılmış veya kısıtlanmıştır.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL MERKEZ

LinkedIn Şeffaflık Raporlarında Türkiye'nin Durumu

2018 – 2020 toplamında en çok talep 72 taleple Çin'den LinkedIn'e gönderilirken 12 taleple Türkiye ikinci sırada yer almış, 4 taleple Hindistan ise 3. Sırada yer almıştır.

2020 Yılı İçinde Hakkında Yasal İşlem Yapılan Sosyal Medya Hesapları

2020 içinde ise aylık olarak açıklanan verilere göre toplam **75.292 sosyal medya hesabı** incelenmiş ve **32.390 hesap** hakkında da yasal işlem yapılmıştır. Bu yasal işlemlere istinaden 2.397 kişi gözaltına alınmış, 77 kişi ise tutuklanmıştır. Ayrıca 2020 yılında 340.212 dijital materyal incelenmiş ve 15.07.2016'dan 2020 sonuna kadar toplam 2.348.230 inceleme yapılmıştır.

Gülizar BİÇER KARACA

İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Tel: (0312) 207 4064 Faks: (0312) 207 4066

e-posta: gulizar.bicerkaraca@chp.org.tr

CHP Genel Merkezi Anadolu Bulvarı No: 12 Söğütözü 06520 Ankara

www.chp.org.tr